

men and women with a different profile of auditory and manual asymmetry in the state of functional calm]. *Molodyj vchenyj*, 2 (54), 450-453 [in Ukrainian].

4. Pokladova T., Husejnli, H., Baiandina O. (2022). Vplyv zaniattia fizychnoiu kul'turoiu na kohnityvnu sferu studentiv. [Injecting physical culture into the cognitive sphere of students. Psychologically healthy]. *Psykhologichne zdorov'ia*, 2(7), 45-54. <https://doi.org/10.32689/2663-0672-2021-2-6> [in Ukrainian].

5. Tykhonova V.A., Sydorko U.V., Chesnokov H.S. (2001). Vplyv rozvytku psykhomotornoї funktsii na formuvannia rukhovykh navychok u pidlitkiv na urokakh fizychnoi kul'tury. [Injecting the development of psychomotor function into the formation of ruddy tufts in children at physical education lessons]. *Teoriia ta praktyka fizychnoho vykhovannia*, 4, 8-10 [in Ukrainian].

6. Berger H. (1929). Uber das Electroencephalogram des Mencken. *Arch. Psychiatr. Nervenkr.*, 87, 527-570.

7. Gevins A. S., Smith M. E. (2000). Neurophysiological measures of working memory and individual differences in cognitive ability and cognitive style. *Cerebral Cortex*, Vol. 10, 9, 829-832.

8. Klimesch W., Sauseng P., Hanslmayr S. (2007). EEG alpha oscillations: The inhibition-timing hypothesis. *Brain Research Reviews*, 53(1), 63-88.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).32

УДК 378.091:796

Калашник Л.С.

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри східних мов

Національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, м. Харків

ORCID: 0000-0003-3133-3249

Терентьєва Н.О.

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри олімпійського і професійного спорту

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ

ORCID: 0000-0002-3238-1608

КРОС-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕТ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ В ЗВО КНР (НА ПРИКЛАДІ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ТАНЦЮ)

Дана стаття присвячена практиці крос-культурної взаємодії як частини фахової підготовки майбутніх вчителів у закладах вищої освіти в КНР. За фокус-групу було обрано вчителів фізичної культури та танцю (оскільки танці є альтернативною дисципліною з фізичного розвитку учнів в сучасних китайських школах), оскільки спорт традиційно є менш політизованим компонентом освітньої програми в КНР, а з іншого - найяскравіше демонструє не тільки традиційні для України підходи до поняття "крос-культурності" як поєднання здобутків різних етнічних культур в певній галузі, але і суто китайські, де під "крос-культурністю" розуміється також поєднання різних видів людської діяльності в рамках однієї етнічності. Розуміння цієї крос-культурності та свідоме використання її в професійній діяльності на сьогодні відображається також і в програмах фахової підготовки майбутніх вчителів фізичної культури та танцю в КНР і може бути цікавим для українських фахівців.

Зроблено одне з вихідних положень дослідження, що поняття "крос-культурність" в сучасній китайській педагогічній науці розглядається у двох паралельних площинах. Можемо говорити про крос-культурну комунікацію як якище зовнішнє і тоді воно буде відповідати такому, яке є більш звичним для української фахової літератури, але можемо його розглядати і як явище внутрішнє. Заслуговує на подальше дослідження та осмислення, є позиція китайської освітньої системи щодо інтегративності спортивно-мистецьких спеціальностей (вчитель фізичної культури та танцю), та також уявлення про внутрішню крос-культурність як поєднання двох та більше видів діяльності в рамках однієї етнічної чи культурної спільноти.

Ключові слова: вчитель фізичної культури та танцю; крос-культурні зв'язки; майбутні вчителі; фахова підготовка вчителя; КНР; ЗВО.

Kalashnyk L., Terentieva N. Cross-cultural component in the training of future teachers in the China High School (example of physical education and dance teachers). This article is devoted to the practice of cross-cultural interaction as part of the professional training of future teachers in institutions of higher education in the People's Republic of China. Teachers of physical culture and dance were chosen as the focus group (since dance is an alternative discipline for the physical development of students in modern Chinese schools), because sport is traditionally a less politicized component of the educational program in the PRC, and on the other hand, it most vividly demonstrates not only traditional for Ukraine approaches to the concept of "cross-culturalism" as a combination of achievements of different ethnic cultures in a certain field, but also purely Chinese, where "cross-culturalism" also means a combination of different types of human activity within the framework of one ethnicity. The understanding of this cross-culturalism and its conscious use in professional activities today is also reflected in

the professional training programs of future physical education and dance teachers in the People's Republic of China and may be of interest to Ukrainian specialists.

One of the starting points of the research is that the concept of "cross-culturalism" in modern Chinese pedagogical science is considered in two parallel ways. We can talk about cross-cultural communication as an external quality, and then it will correspond to the one that is more common in Ukrainian professional literature, but we can also consider it as an internal phenomenon. The position of the Chinese educational system regarding the integrability of sports and artistic specialties (physical culture and dance teacher), as well as the idea of internal cross-culturalism as a combination of two or more types of activities within the framework of one ethnic or cultural community, deserve further research and understanding.

Keywords: physical culture and dance teacher; cross-cultural connections; future teachers; professional teacher training; China; IHE

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиріч Китай активно демонструє високі здобутки не тільки у фінансово-економічному секторі країни, але і стабільно посідає перші місця на міжнародних змаганнях з різних видів спорту, навіть таких, які ще у 2000х були традиційно "зоною перемог" інших країн. Все це, на думку багатьох фахівців, є результатом не тільки майже необмеженого кадрового резерву, який існує в цій країні, але і високофахової роботи тренерів та вчителів фізичної культури, які працюють у країні. Цікавим та малодослідженим на сьогодні в Україні (як і в самій КНР) є питання крос-культурної компоненти у підготовці вчителів фізичної культури та танцю (які є альтернативою до традиційних занять з фізичної культури та спорту в сучасних китайських школах і досвід такої альтернативізації може бути корисним і для української шкільної практики), оскільки наявність певного естетичного компоненту з традиційно високою залученістю не китайського танцювального контенту накладає відбиток на весь процес підготовки під час навчання у ЗВО майбутніх фахівців з інтегрованої спеціалізації "фізична культура та танці".

Аналіз наявних джерел та публікацій з тематики дослідження. Вивчення та доцільна адаптація іноземного позитивного досвіду є традиційною формою імплементації новітніх педагогічних технологій з однієї педагогічної системи до іншої. Китай, як і інші країни Сходу, завжди був певною "terra incognita" для українських фахівців через малу кількість достовірної інформації про педагогічні та освітні процеси, які мала та мають місце в цій країні, її фрагментарність та "вирваність" з розуміння загальної картини. В останні 15 років завдяки посиленню українсько-китайських наукових зв'язків між закладами вищої освіти, групами дослідників та індивідуальні наукові розвідки українських фахівців з педагогіки, які володіють китайською мовою (Л.Калашник, Н.Джун, Д.Перепада, С.Науменко, Ю.Лахмотова та інші), а також великої кількості китайських зубувачів освіти третього рівня в українських вишах, ці прогалини починають наповнюватися фактажним якісним матеріалом для подальшого опрацювання вітчизняними фахівцями. Традиційно поняття "крос-культурної компетентності" вчителя асоціюється у вітчизняній фаховій літературі з підготовкою вчителів іноземних мов (Резунова О., Резунова В., Бакум З., Костюк С., Пальчикова О., Ранюк О. та інші), які в рамках своїх повноважень мають навчити учнів професійному спілкуванню – тобто "здатності встановлювати та розвивати нові ділові контакти, вибирати адекватний поведінковий сценарій і передбачає не лише оволодіння мовою, а й здатність сприймати соціальний та культурний контекст комунікантів" [6]. Іншою групою фахівців, крос-культурний компонент ку фаховій підготовці яких є досить активно представленим у вітчизняних педагогічних дослідженнях, є керівники закладів освіти, до професійних обов'язків яких зокрема відноситься організація полікультурного компоненту розглядаються як частина управлінської компетентності [1] (Атрощенко Т., Качур Б., Качур М., Довженко Т., Сьман І. та інші). Також досить поширеним в українській літературі є підхід щодо формування крос-культурних та полікультурних поглядів студентів закладів вищої освіти (зазвичай, без зазначення спеціалізації) в рамках вивчення іноземної мови, де поняття крос-культурності, знов-таки, зводиться до вміння розуміти інформацію, яку опонент, який належить до іншої культурної та мовної спільноти, передає засобами вербальної та невербальної комунікації [4] (Орлова О., Доній В., Юр'єва К., Мкртчян О., Озерська О. та інші). Окремо можна також згадати групу досліджень в галузі культури та мистецтва, в яких поняття "крос-культурний компонент у фаховій підготовці вчителя" відповідної мистецької дисципліни скоріше асоціюється з такими професійними вміннями, як добір презентаційного матеріалу з іншокультурної музичної чи хореографічної спадщини, демонстрація певних тенденцій, властивих арт-спадщині певних країн тощо (Фомін В., Соколова А., Кузнецова Т., Гурін О., Кукул О., Юзюк Н. та інші) [3]. Такі практики, на наш погляд, можна вважати підготовкою майбутніх фахівців щодо одностороннього використання іншокультурного матеріалу з профілю, ніж їх підготовкою до повноцінної крос-культурної взаємодії, оскільки спостерігається відсутність установок на презентацію українського на світовому педагогічному просторі.

На відміну від української фахової літератури, китайські дослідники більше ведуть свої розвідки у площині адаптації іноземних ідей та підходів з крос-культурної підготовки в китайську практику роботи вищих закладів освіти через те, що поняття про "необхідність творчого застосування іноземного досвіду з обов'язковою презентацією китайських історичних та сучасних здобутків" у

певній галузі є записаним у «Плані модернізації освіти Китаю до 2035 року». Зокрема там читаємо: поняття "глобалізації освіти" в КНР має розумітися як 40% - запозичення іноземних практик, а 60% - презентація китайських освітніх традицій та іновацій на міжнародній арені. Тому принцип крос-культурної взаємодії для адаптації китайської педагогічної спадщини для подальшого її представлення за кордоном у вигляді, зрозумілому представникам інших культур, має бути активно використаним і знайти своє відображення у фахово-спрямованих курсах при підготовці майбутніх вчителів" [15]. Більш цікавим, на наш погляд, є розвідки китайських дослідників щодо так званої "горизонтальної крос-культурності" у підготовці майбутніх вчителів, яка в українській фаховій літературі більше відповідає терміну "міжгалузеві взаємозв'язки" і представляє собою поєднання 2 або більше самостійних напрямків в рамках одного виду діяльності (Рахліс В., Анісімова М., Вайнтрауба М., Кравець Ю., Крявцева І., Лузан П. та інші). Яскравим прикладом такого поєднання можуть слугувати сучасні інтегровані професії [5].

Виклад основного матеріалу. Сприйняття танцю як частини повноцінної фізичної підготовки людини в шкільній практиці КНР є ґрунтовно описаним в роботах китайських дослідників Се Фей, Зань Чжаньляня та Чжань Цан, тому в нашому дослідженні ми будемо спиратися на їх доказову базу. В роботах зазначених дослідників, які описують існуючу практику організації освітнього процесу з фізичного розвитку та виховання учнів в сучасних китайських школах танець є не тільки повною, але і більш привабливою, оскільки:

- сприяє не тільки фізичному, але і естетичному розвитку дитини;
- відповідає китайським традиційним уявленням про естетизацію світу та присутність естетичної компоненти в будь-якій діяльності;
- відповідає вимогам до традиційних видів китайського мистецтва (наприклад, мистецтва Пекінської опери, де актор має бути також вправним атлетом) та спорту (наприклад, тайцзіюань, одним з основних вимог в якому є вміння приймати вірні пози для "вписування себе в оточуючу красу" [14] для виконання дихальних вправ);
- через наявність етико-естетичного компоненту підвищує зацікавленість учнів у предметі, що вивчається;
- через поєднання різниці культур (культури спорту та культури мистецтва) сприяє більш глибокому розумінню спорту, китайської культури, можливостей власного тіла, соціальних процесів тощо;
- сприяє свідомому засвоєнню культурних та спортивних здобутків інших країн та культур;
- дозволяє більш глибоко та фахово підготуватися до презентації культурних здобутків власного народу [8; 9].

Означений підхід є досить цікавою позицією, однак яка має своє відображення і в українській спортивній традиції: підготовка фахівців з певних видів спорту (фігурне катання, синхронне плавання) та мистецтва (спортивні танці) неможлива без дотримання саме такого підходу до поняття "крос-культурності".

Таким чином можемо зробити одним з вихідних положень нашого дослідження, що поняття "крос-культурність" в сучасній китайській педагогічній науці розглядається у двох паралельних поцінах. Ми можемо говорити про крос-культурну комунікацію як якище зовнішнє і тоді воно буде відповідати такому, яке є більш звичним для української фахової літератури, але можемо його розглядати і як явище внутрішнє. Спробуємо схарактеризувати ці дві площини з огляду на заявлену тематику статті:

Зовнішня крос-культурність у підготовці вчителів фізичної культури та танцю в КНР. Спираючись на положення, що крос-культурна компетентність вчителя, зокрема, і вчителя фізичної культури та танцю, визначається як "розвиток особистості вчителя, яка, з одного боку, спроможна здійснювати ефективну комунікацію на міжкультурному рівні, адаптуватися й розвиватися в гетерогенному середовищі, володіючи певним арсеналом знань, умінь і навичок, особистісних якостей, з іншого боку, прагнення до підтримки й збереження власної культурної та етнічної ідентичності" [2], китайська практика підготовки вчителів означеної спеціалізації в ЗВО має, з одного боку, сприяти власному розвитку студента-майбутнього вчителя, а з іншого – озброїти його/її достатнім практичним інструментарієм для реалізації такого завдання у власній практичній діяльності. Зазвичай, китайські ЗВО в організації обох видів діяльності йдуть за принципом "студент буде використовувати на практиці тільки те, що спробував та пережив сам", який є досить традиційним для китайської освітньої системи. Тому в підготовці студентів широко використовуються різні види практик, зокрема і такі, які мають на меті ознайомити представників інших видів культур (як всередині КНР, так і за її межами) з культурною (в даному конкретному випадку - спортивно-культурною) спадщиною ханьської національності (хань – домінуюча етнічна група сучасної КНР). На відміну від педагогічної практики, яка проводиться відповідно до навчального плану окремого факультету зі студентами одного курсу (як правило у сьомому семестрі), соціальну практику проходять студенти різних факультетів, спеціальностей та курсів. Як правило, проведення

соціальної практики зорганізується та координується Асоціацією майбутніх педагогів у різних провінціях країни: Гуйчжоу, Хебей, Сичуань, Фуцзянь та інших. Асоціацією формуються «команди педагогів», які здійснюють педагогічну діяльність у віддалених регіонах країни. Для покращення кожного заняття студенти сумісно розробляли уроки, робили презентації та продумували ігрові методи навчання, що допомагало учням краще зрозуміти навчальний матеріал.

Наприклад, команди студентів Пекінського педагогічного університету у 2019 році проходили соціальну практику у містах, які знаходяться неподалік території, на якій впроваджується стратегія «Один пояс, один шлях» і які є територією компактного проживання національних менших КНР, які належать до мусульманських етно-культурних спільнот. Команди практикантів спланували практику із урахуванням вимог до освітнього процесу середньої школи. Взагалі було зорганізовано та проведено 24 спеціальних курси з дев'яти дисциплін (математика, фізика, мова та література, англійська мова, географія, хімія, історія, біологія та фізичне виховання та танці). Практикантами були проведені заняття на такі теми як «Читання робить життя чудовим» (де основним завданням було презентувати сучасну китайську літературу), «Цікава математика», «Спілкування нормативною китайською», «Опіумні війни», «Пригоди у світі бактерій», «Веселі старты та танцювальні батли».

Викладачі Пекінського педагогічного університету зазначають, що участь у соціальній практиці в економічно відсталіх регіонах дозволяє студентам вдосконалити професійні компетенції, розвинути педагогічну самоідентифікацію, спряту розумінню сучасної китайської культури китайцями, які за правом народження отримують освітні послуги в некитайському мовно-культурному середовищі. та зрозуміти наскільки необхідною є професія вчителя будь-якої дисципліни. Під час проходження соціальної практики студенти вчаться виконувати професійні обов'язки, розвивати та підтримувати освіту в країні.

Прикладом закордонної діяльності студентів в крос-культурному аспекті можна вважати приклад волонтерських загонів для студентів-спортсменів та студентів-хореографів, які зазвичай під час таких практик працюють у спільних викладацько-творчих колективах. Університети КНР (Шанхайська академія фізичної культури, Пекінський педагогічний університет, Педагогічний університет пров. Чжецзян та інші) пропонують програми з молодіжного волонтерства у бідних країнах Африки (Проект «КНР-Танзанія 2019»). Студенти, які були волонтерами в Танзанії, зазначають, що ця країна значно відрізняється від КНР, адже існує велика культурна різниця між двома країнами та укладом життя простих людей. Деякі студенти зазначали, що волонтерська діяльність змінила особисту систему цінностей та манеру спілкування з іншими людьми, а також спосіб мислення. Один із волонтерів підкреслив, що він бачив багато речей, які змусили замислитися його над своїм життям та подіями, що відбуваються навколо. Волонтерська програма сприяла формуванню відчуття гордості за власну країну та вдячність суспільству, а також формуванню нового світогляду. Фізична культура та мистецтво як «універсальний інструмент спілкування» дозволили долучити місцевих школярів до таких суто китайських видів спорту, як Тайцзиюань, ушу, балет Пекінської опери (як особливий вид акробатики) тощо [9; 10;13].

Внутрішня крос-культурність у підготовці вчителів фізичної культури та танцю в КНР. Як вже зазначалось, багато китайських видів спорту мають в собі візуально-мистецький компонент, у той час, як відмінна фізична підготовка є необхідністю у певних китайських видах мистецтва. Спробуємо навести приклади такої крос-культурної взаємодії:

Каліграфія. Починаючи з 3-го століття нашої ери, каліграфія вважалася найвищим серед образотворчих мистецтв Китаю, який не тільки вимагає надзвичайної майстерності та тонкого естетичного сприйняття дійсності, але й вважається унікальним засобом розкриття характеру та широти поглядів письменника. Вважається, що для написання ієрогліфів як каліграфії потрібні високі особистісні якості, незвичайна естетична чутливість та вміння володіти своїм тілом (тобто, фізична підготовка). Студенти, які спеціалізуються на каліграфії, під час навчання в університеті мають пройти курс дихальної гімнастики (оскільки плавність та безперервність рухів при написанні ієрогліфів безпосередньо залежить від глибини та рівності дихання митця), а також дуже часто займаються арм-реслінгом, оскільки саме цей вид спорту найкраще розвиває ті м'язи, які потрібні митцю для правильного тримання пензля [11];

Пекінська опера. Пекінська опера – це унікальне поєднання традиційної музики, колоритних вокальних прийомів, мови жестів, танцю, акробатики, елементів бойових мистецтв, яскравих костюмів з масивними головними уборами (до 10 кілограмів кожен) і складним гримом, який наноситься 3 години. У 2010 році пекінська опера увійшла до списку культурної спадщини ЮНЕСКО. Пекінська опера народилася, коли «Чотири великі трупи Аньхой» привезли оперу з провінції Аньхой, або те, що зараз називається Худзю, до Пекіна в 1790 році на день народження імператора Цяньлуна. Пекінська опера спочатку була поставлена для двору, а пізніше стала доступною для публіки. У 1828 році деякі знамениті трупи Хубея прибули до Пекіна. Вони часто виступали на сцені спільно з трупами Аньхой. Це поєднання поступово сформувало основні мелодії Пекінської опери. Вважається, що Пекінська опера повністю сформувалася до 1845 року [12]. Певна частина Пекінської опери як виду мистецтва побудована на високоточній та багатоконпонентній акробатиці. І виконують

її не тільки артисти балету, але і пересічні актори військових амплуа, амплуа героїв та негідників. Цей процес певним чином ідентичний до фізичної підготовки танцюристів, які виконують гопак, оскільки для виконання рухів цього танцю треба мати непересічну фізичну підготовку.

Тайцзиюань. В 1949 році була заснована Китайська Народна Республіка. Як один із заходів по підйому країни й оздоровленню нації нові китайські влади доручили Держкомспорту розробити на основі тайцзиюань простий комплекс оздоровчої гімнастики, доступний для масового викладання. У серпні 1956 року Держкомспортом КНР була опублікована книжка, що називалася «Спрощене тайцзиюань», в якій описувався комплекс із 24 рухів, складений на основі тайцзиюань сім'ї Ян. У 1957 році для тих, хто освоїв комплекс з 24 рухів і хотів удосконалюватися далі, був опублікований комплекс з 88 рухів. В результаті, не зважаючи на те, що досі люди, практикуючи його майстерність лише як бойове мистецтво, більшою мірою сприймається в основному як оздоровча гімнастика. Як вже зазначалося, для вірного виконання вправ з Тайцзиюана також важливим вважається розуміння «краси рухів» та «вписування себе в оточуючий пейзаж, щоб енергетика рухів не входила у конфлікт з енергетикою навколо людини» [7; 14].

Висновки. В якості Висновку зазначимо, що на сьогодні поняття «крос-культурності» все ще знаходиться в стані педагогічного осмислення щодо розширення фокус-групи (європейська наукова традиція) та використання певних тенденцій крос-культурності у власній педагогічній практиці (КНР). Маючи різні культурно-спортивні традиції, КНР та українська педагогічні системи, визнаючи важливість мультикультурності та крос-культурності у підготовці майбутніх вчителів і, зокрема, вчителів фізичного виховання, надають різні акценти таким видам діяльності. Для України більш властивим є використання іноземного контенту та спрямованість на його розуміння, в той час, як китайці йдуть шляхом активного насадження власних уявлень та презентації власних здобутків за кордоном. Під час навчання у ЗВО майбутні вчителі фізичної культури та танцю в обов'язковому порядку мають проходити практики, частиною завдання в яких є презентація китайського досвіду та китайської культури, що вважається як можливістю створити власні педагогічні підходи до подальшого використання набутих навичок у практичній діяльності з учнями, а також відповідає загальній стратегії розвитку освіти в КНР. Цікавим та таким, що заслуговує на подальше дослідження та осмислення, є позиція китайської освітньої системи щодо інтегративності спортивно-мистецьких спеціальностей (вчитель фізичної культури та танцю), та також уявлення про внутрішню крос-культурність як поєднання двох та більше видів діяльності в рамках однієї етнічної чи культурної спільноти.

Список використаних джерел

1. Атрощенко Т., Качур Б., Качур М. Формування крос-культурної компетентності майбутніх керівників закладів освіти. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: "Педагогічні науки"*. 2018. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2891>
2. Баніт О., Баранова Л. Кроскультурна підготовка майбутніх учителів у контексті адаптивного підходу. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія «Педагогіка». 2019. 7(13). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/719525/1/document.pdf>
3. Михаськова М. Зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Непервна професійно освіта: теорія і практика. Серія: Педагогічні науки*. 2020. № 1 (62). С. 74-79.
4. Орлова О., Доній В. Формування крос-культурної професійної компетентності студентів засобами проектної діяльності в контексті сучасних освітніх вимог. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 26 (2). С. 150-152.
5. Рахліс В. Л. Компетентнісний підхід до фахової підготовки перемовників як представників інтегрованих професій. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. 2018. № 2. С. 57-61
6. Резунова О., Резунова В. Формування крос-культурної компетентності викладачів іноземної мови як ефективний засіб підвищення їх професійної компетентності. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. № 3(1). С. 98-103.
7. Тай Чи – що це таке, історія, користь і стилі, основи напрямку. *Пабліш Україна*. 30.09.2021. URL: <https://publish.com.ua/zdorovia-i-krasa/taj-chi-shcho-tse-take-istoriya-korist-i-stili-osnovi-napryamku.html>
8. Хань Чжаньянь. Компетенції викладача спортивних дисциплін. *Сучасна педагогіка: теорія, методика, практика: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 7-8 вересня 2018 року)*. Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2018. С. 84-87.
9. Чжань Цан. Підготовка вчителів хореографії до патріотичного виховання молоді у вищих навчальних закладах КНР : дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Харків, 2016. 242 с.
10. Han Zhangliang, Terentieva N. Форми підготовки вчителів спортивних дисциплін в системі професійної освіти Китаю. *Astaea*. 2021. № 2(2). С. 56-70.
11. Jones J. Calligraphy as Art and Meditation: A New Approach. 2019. URL: <https://calligrafile.com/blog/calligraphy-as-art-and-meditation-by-gina-jonas>
12. Ning Yu. Beijing Olympics and Beijing opera: A multimodal metaphor in a CCTV Olympics commercial. *Cognitive Linguistics*. 2011. № 22-3. С. 595-628.

13. 朱永新. 好老师是民族的希望. 2017-09-07. (Чжу Юнсінь. Хороший вчитель – надія нації. 2017-09-07). URL : http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_2082/zl_2017n/2017_zl37/201709/t20170925_315211.html
14. 豆单. 八十八式太极拳. 2021-03-13. (Доу Дань. 88 форм Тайцзіюаня). URL: <https://www.docin.com/p-2617067542.html>
15. 中共中央办公厅、国务院办公厅印发《加快推进教育现代化实施方案 (2018-2022 年)》. 新华社. 2019.02.23. (Головне управління ЦК Комуністичної партії Китаю та Генеральне управління Державної ради оприлюднили «План впровадження для прискорення сприяння модернізації освіти (2018-2022)». Інформаційне агентство Сінхуа. 23.02.2019. URL: http://www.gov.cn/zhengce/2019-02/23/content_5367988.htm)
16. 王嘉毅. 吹响建设教育强国的冲锋号. 2017-08-01. (Ван Цзяї. Нові тенденції для створення сучасної парадигми освіти в Китаї. 2017-08-01). URL: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_2082/zl_2017n/2017_zl37/201708/t20170801_310453.html

References

1. Atroshchenko T., Kachur B., Kachur M. (2018). Formuvannya kros-kul'turnoyi kompetentnosti maybutnikh kerivnykiv zakladiv osvity [Formation of cross-cultural competence of future heads of educational institutions]. *Visnyk Cherkas'koho natsional'noho universytetu imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. Seriya: "Pedahohichni nauky"*. URL: <https://pedejournal.cdu.edu.ua/article/view/2891>
2. Banit O., Baranova L. (2019). Kroskul'turna pidhotovka maybutnikh uchyteliv u konteksti adaptivnoho pidkhodu [Cross-cultural training of future teachers in the context of an adaptive approach]. *Elektronne naukove fakhove vydannya «Adaptivne upravlinnya: teoriya i praktyka» Seriya «Pedahohika»*, 7(13). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/719525/1/document.pdf>
3. Mykhas'kova M. (2020). Zarubizhnyy dosvid profesiynoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Foreign experience of professional training of future music teachers]. *Nepervna profesiyno osvita: teoriya i praktyka. Seriya: Pedahohichni nauky*, 1 (62), 74-79.
4. Orlova O., Doniy V. (2017). Formuvannya kros-kul'turnoyi profesiynoyi kompetentnosti studentiv zasobamy proektnoyi diyal'nosti v konteksti suchasnykh osvithnykh vymoh [Formation of cross-cultural professional competence of students by means of project activity in the context of modern educational requirements]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, 26 (2), 150-152.
5. Rakhlis V. L. (2018). Kompetentnisnyy pidkhid do fakhovoyi pidhotovky peremovnykiv yak predstavnykiv intehrovanykh profesiy [Competency approach to professional training of negotiators as representatives of integrated professions]. *Naukova skarbnytsya osvity Donechchyny*, 2, 57–61.
6. Rezunova O., Rezunova V. (2021). Formuvannya kros-kul'turnoyi kompetentnosti vykladachiv inozemnoyi movy yak efektyvnyy zasib pidvyshchennya yikh profesiynoyi kompetentnosti [Formation of cross-cultural competence of foreign language teachers as an effective means of increasing their professional competence]. *Akademichni studiyi. Seriya «Pedahohika»*, 3(1), 98-103.
7. Tay Chi – shcho tse take, istoriya, koryst' i styli, osnovy napryamku [Tai Chi – what it is, history, benefits and styles, basics of the direction]. *Publish Ukrayina*. (2021). URL: <https://publish.com.ua/zdorovia-i-krasa/taj-chi-shcho-tse-take-istoriya-korist-i-stili-osnovi-napryamku.html>
8. Khan' Chzhan'lyan' (2018). Kompetentsiyi vykladacha sportyvykh dystsyplin [Competences of a teacher of sports disciplines. Modern pedagogy: theory, methodology, practice]. *Suchasna pedahohika: teoriya, metodyka, praktyka: Materialy V Mizhnarodnoyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi (Chernihiv, 7-8 veresnya 2018 roku)*. Kherson: Vydavnytstvo «Molodyy vchenyy», 84–87.
9. Chzhan' Tsan (2016). Pidhotovka vchyteliv khoreohrafiyi do patriotichnoho vykhovannya molodi u vyshchykh navchal'nykh zakladakh KNR [Preparation of choreography teachers for patriotic education of youth in higher educational institutions of the People's Republic of China]: *Candidate's thesis*. Kharkiv, Ukraine. 242.
10. Han Zhangliang, Terentjeva N. (2021). Formy pidhotovky vchyteliv sportyvykh dystsyplin v systemi profesiynoyi osvity Kytayu [Forms of training of teachers of sports disciplines in the professional education system of China]. *Astaea*, 2(2), 56-70.
11. Jones J. (2019). Calligraphy as Art and Meditation: A New Approach. URL: <https://calligrafile.com/blog/calligraphy-as-art-and-meditation-by-gina-jonas>
12. Ning Yu. (2011). Beijing Olympics and Beijing opera: A multimodal metaphor in a CCTV Olympics commercial. *Cognitive Linguistics*, 22–3, 595–628.
13. Chzhu Yunsin' (2017). Khoroshyy vchytel' – nadiya natsiyi [A good teacher is the hope of a nation]. URL: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_2082/zl_2017n/2017_zl37/201709/t20170925_315211.html
14. Dou Dan' (2021). 88 form Taytsiyuanyia [A good teacher is the hope of a nation]. URL: <https://www.docin.com/p-2617067542.html>
15. Holovne upravlinnya TSK Komunistychnoyi partiyi Kytayu ta Heneral'ne upravlinnya Derzhavnoyi rady oprylyudnyly «Plan vprovadzheniya dlya pryskorenniya spryayannya modernizatsiyi osvity (2018-2022)». Informatsiyne ahentstvo Sin'khua [The General Directorate of the Central Committee of the Communist Party of China and the General Directorate of the State Council released the "Implementation Plan to Accelerate the Promotion of Education Modernization (2018-2022)"]. (2019). URL: http://www.gov.cn/zhengce/2019-02/23/content_5367988.htm

16. Van Tszuyai (2017). Novi tendentsiyi dlya stvorenniya suchasnoyi paradyhmy osvity v Kytayi [New trends for creating a modern education paradigm in China]. URL: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_2082/zl_2017n/2017_zl37/201708/t20170801_310453.html

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).33
УДК 378.147:797.21

Касіч Н.П.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ
ORCID: 0000-0002-8756-8218

Редькіна М.А.

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри футболу
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ
ORCID: 0000-0001-9430-6745

Кривобок Т.Б.

старший викладач кафедри футболу
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ
ORCID: 0000-0003-3632-8991

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПРИ НАВЧАННІ ПЛАВАННЮ

Мета роботи: розкрити особливості фізичної підготовки студентів при навчанні плаванню. **Методологія:** було використано теоретичні методи дослідження, зокрема, аналіз і узагальнення методологічної, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури, що дали можливість визначити особливості фізичної підготовки студентів при навчанні плаванню.

Наукова новизна: проаналізовано сучасний стан здоров'я та фізичної підготовленості студентів плавців, виявлено комплекс проблем стосовно розвитку спортивного і масового плавання в Україні, зокрема щодо навченості населення країни та призовних його контингентів вмінню плавати. Визначені роль та місце занять плаванням в системі фізичної підготовленості студентської молоді та забезпечення дотримання нею основ здорового способу життя.

Висновки: в результаті аналізу літературних джерел виявлено, що плавання позитивно впливає на культуру рухів, дозволяє управляти своїми рухами у воді, а це у свою чергу, позитивно відбивається на вдосконаленні рівня розвитку фізичних якостей та морально-вольових здібностей, на підвищенні швидкісно-силової підготовленості. Крім того, доцільне застосування засобів плавання гарантує емоційність занять і різнобічний фізичний вплив на різні м'язові групи, дозволяє підвищити рівень розвитку компонентів фізичної підготовленості, інтерес студентів, моторну щільність заняття і реалізацію як оздоровчого завдання, так і формування міцного фундаменту працездатності для довгої і активної життєдіяльності індивіда. Важливо застосовувати засоби фізичної підготовленості при навчанні плаванню враховуючи збалансовані обсяги фізичних навантажень, різної спрямованості, що дозволяють забезпечити ефективність педагогічного впливу на вирішення оздоровчого завдання і отримання довгострокового тренувального ефекту з урахуванням вікових, статевих і професійних особливостей контингенту.

Ключові слова: плавання, фізична підготовленість, здоровий спосіб життя, фізичне виховання, студенти.

Kasich N., Redkina M., Krivobok T. Peculiarities of physical training of students when learning swimming. The purpose of the work: to reveal the peculiarities of physical training of students during swimming lessons. **Methodology:** theoretical research methods were used, in particular, analysis and generalization of methodological, psychological-pedagogical and educational-methodical literature, which made it possible to determine the peculiarities of physical training of students during swimming lessons. **Scientific novelty:** the current state of health and physical fitness of student swimmers was analyzed, a complex of problems related to the development of sports and mass swimming in Ukraine was identified, in particular, the training of the country's population and its conscript contingents in the ability to swim. The role and place of swimming in the system of physical fitness of student youth and ensuring their adherence to the basics of a healthy lifestyle are defined. **Conclusions:** as a result of the analysis of literary sources, it was found that swimming has a positive effect on the culture of movements, allows you to control your movements in the water, and this, in turn, has a positive effect on improving the level of development of physical qualities and moral and willpower, on increasing speed and strength readiness. In addition, the appropriate use of swimming equipment guarantees the emotionality of classes and the versatile physical impact on various muscle groups, allows to increase the level of development of the components of physical fitness, the interest of students, the motor density of classes and the realization of both a health-improving task and the formation of a solid foundation of work capacity for a long and active life of an individual. It is important to use the means of physical fitness when learning to swim, taking into account the balanced volumes of physical exertion, of different orientations, which allow to ensure the effectiveness of